

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W GDAŃSKU

RGD.61-4/05/JS

Gdańsk, dnia 08 marca 2005r.

DECYZJA nr RGD.14/2005

Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 122 poz. 1319 z późn. zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 w. w. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie antymonopolowe wszczęte z urzędu w dniu 9 grudnia 2004r., w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez zawarcie w treści wzorca umownego postanowień następującej treści: § 15 „*Wszelkie spory wynikające z niniejszego kontraktu lub powstające w związku z nim będą rozstrzygane przez Sąd Arbitrażowy przy Europejskiej Izbie Arbitrażowej we Wrocławiu stosownie do Regulaminu tego Sądu*”, uznanych za niedozwolone na mocy postanowienia sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 8 maja 2004, sygnatura akt XVII Amc 35/01, jako bezprzedmiotowe.

UZASADNIENIE

Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku, przeprowadziła analizę wzorcowej umowy sporządzonej przez Agencję Turystyczną, nadesłaną przez powiatowego rzecznika konsumentów, działającego w Goleniowie. W § 15 przedmiotowej umowy przewidziane jest poddanie wszelkich sporów rozstrzygnięciu Sądu Arbitrażowego przy Europejskiej Izbie Arbitrażowej we Wrocławiu. Z przedłożonych dokumentów wynikało, iż stoją one w sprzeczności z przepisami prawa, gdyż postanowienie tej treści stanowią niedozwoloną klauzulę umowną, która sprzeczna jest z art. 385³ pkt 23 Kodeksu Cywilnego i została wpisana do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone wyrokiem z dnia 8 maja, sygnatura akt XVII Amc 35/01.

Mając na uwadze te okoliczności, organ antymonopolowy postanowił o wszczęciu z dniem 9 grudnia 2004r., z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy Agencja Turystyczna, postę-

powania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez zawarcie w treści wzorca umownego postanowień następującej treści: § 15 „*Wszelkie spory wynikające z niniejszego kontraktu lub powstające w związku z nim będą rozstrzygane przez Sąd Arbitrażowy przy Europejskiej Izbie Arbitrażowej we Wrocławiu stosownie do Regulaminu tego Sądu*”, uznanych za niedozwolone na mocy postanowienia sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 8 maja 2004, sygnatura akt XVII Amc 35/01.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca, pismem z dnia 9 lutego 2005r., poinformował, iż po konsultacjach prawnych, usunięte zostały postanowienia mówiące o arbitrażu, a obecnie obowiązujący zapis dotyczący jurysdykcji brzmi: „*Wszelkie spory wynikające z niniejszego kontraktu lub powstające w związku z nim będą rozstrzygane zgodnie z przepisami K.p.c.*”

Organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Postępowanie w niniejszej sprawie prowadzone było w związku z podejrzeniem iż przepisy dotyczące jurysdykcji, zawarte w umowie stosowanej przez Agencję Turystyczną, naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Postanowienia wyłączające spod jurysdykcji sądów polskich lub poddających sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy należą do tzw. klauzul niedozwolonych, objętych domniemaniem abuzywności, które „*w razie wątpliwości uznane będą za niedozwolone*”.

Zgodnie z treścią art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...], „*za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 [45] Kodeksu postępowania cywilnego ...*”.

Dla bytu praktyki, określonej powołanym przepisem niezbędnym jest łączne wystąpienie następujących przesłanek:

- przedsiębiorca musi stosować wzorzec umowy,
- wzorzec umowy stosowany jest w obrocie konsumenckim,
- określone postanowienia wzorca umowy muszą, wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zostać uznane za niedozwolone,
- postanowienia niedozwolone muszą zostać wpisane do właściwego rejestru, przez organ do tego uprawniony.

Zgodnie z art. 479³⁶ k.p.c. sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Uznanie prawomocnym orzeczeniem Sądu rażącego naruszenia interesów konsumentów poprzez stosowanie danej (konkretnej) klauzuli umownej skutkuje wpisaniem przedmiotowej klauzuli do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Organem wyznaczonym do prowadzenia tego rejestru i dokonywania wpisów do rejestru bezprawnych klauzul umownych jest – zgodnie z art. 479⁴⁵ K.p.c. – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z chwilą dokonania wpisu określone klauzule umowne umieszczone w rejestrze nie mogą być stosowane przez innych przedsiębiorców w ich wzorcach.

Wprawdzie Sąd uznaje za niedozwolone wskazane (konkretne) postanowienie umowne w określonym brzmieniu, jednak – z uwagi na zapis art. 479⁴⁴ k.p.c., zgodnie z którym orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek także wobec osób trzecich – przyjąć należy, że za niedozwolone mogą zostać uznane także postanowienia umowne stosowane lub obowiązujące u innych przedsiębiorców, jeżeli tylko ich treść, czy dokonana wykładnia językowa wskazują na identyczny zamiar, czy skutek prawny.

Warunkiem koniecznym i wystarczającym dla uznania danego zachowania przedsiębiorcy za bezprawne i godzące w interesy konsumentów nie jest więc, aby zachowana była literalna identyczność obu porównywanych klauzul. Niewielkie, czy nieznaczące różnice, modyfikacje treści warunków umownych nie przesądzają więc o braku możliwości uznania kontrolowanego postanowienia również za niedozwolone, jeżeli tylko wskutek stosowania takiego warunku umownego dochodzi do naruszenie takich samych praw kontrahenta przedsiębiorcy.

W oparciu o przeprowadzoną analizę przepisów wzorca obowiązującego kontrahentów skarżonego ustalono, że określony zapis ww. wzorca zbieżny jest z brzmieniem niedozwolonego postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone m.in. wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02, o treści „*Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie*”.

Kwestią o podstawowym znaczeniu w niniejszej sprawie jest konsumencki charakter przedmiotowej umowy.

Zgodnie z art. 22¹ kodeksu cywilnego, konsumentem jest osoba fizyczna lub prawna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powyższa definicja nie określa precyzyjnie katalogu czynności prawnych, które mają charakter konsumencki, dlatego niezbędne jest odwołanie się do innych, pozakodeksowych źródeł prawa, celem jej uzupełnienia. Uregulowania dotyczące przedmiotowego zakresu kontroli wzorów umownych znajdują się min. w dyrektywie Rady EWG 93/13. Jak wynika z preambuły przywołanej dyrektywy, spod jej działania, wyłączone są m.in. umowy o pracę. W konsekwencji, umowy tego rodzaju, nie są badane pod kątem zgodności ich postanowień z przepisami chroniącymi konsumenta.

W przedmiotowej sprawie umowa stosowana przez Agencję Turystyczną z kontrahentami, zawierana jest w celu umożliwienia im podjęcia pracy sezonowej lub tymczasowej u amerykańskich pracodawców. Większość oferowanych propozycji to prace w branży turystycznej, rozrywkowej, gastronomicznej lub sprzedaży detalicznej. Praca ta ma charakter zarobkowy, który stanowi główny cel uczestników programu.

Bezspornym jest, iż zawarcie umowy o pracę jest czynnością bezpośrednio związaną z działalnością zawodową, z uwagi na jej zarobkowy charakter, co powoduje, iż nie sposób uznać za konsumenta osobę będącą stroną takiej umowy. Ponadto, umowy o takim charakterze, mimo, że uznane za wzorce umowne, nie są badane w zakresie zawarcia w ich treści, zapisów o charakterze abuzywnym, co wynika z przywołanej dyrektywy EWG 93/13. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca, działa w charakterze pośrednika, więc umożliwia jedynie zawarcie ostatecznej umowy o pracę. Ze względu jednak na okoliczność, iż zachodzi ścisły związek, pomiędzy umową podpisaną z agencją, a uzyskaniem pracy u amerykańskiego pracodawcy, należy uznać, iż badana umowa zawierana jest w związku z działalnością zawodową. Analizując przedstawiony stan faktyczny, uznać należy,

iż wykluczony jest konsumencki charakter przedmiotowego wzorca, nie sposób więc także postawić przedsiębiorcy zarzutu bezprawności działania i naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Z tych też powodów uznać należy, iż stan faktyczny sprawy wyraźnie wskazuje na bezprzedmiotowość postępowania. Dział V ustawy o ochronie [...] regulujący tryb postępowania przez Prezesem Urzędu nie normuje wprowadzie sytuacji, gdy postępowanie staje się bezprzedmiotowe, jednak zgodnie z brzmieniem art.80 tej ustawy, w sprawach nieuregulowanych, do postępowań przez Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Art. 105 § 1 k.p.a. zakłada, że jeżeli z jakichkolwiek przyczyn stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej umarza prowadzone postępowanie.

Przesłaną umorzenie jest „ bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego z jakichkolwiek przyczyn”, czyli z jakiegokolwiek przyczyny powodującej brak chociażby jednej z przesłanek niezbędnych dla bytu prowadzonego postępowania. Zgodnie z orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego (wyrok NSA z 18 kwietnia 1995r., SA/Łd 2424/94 ON-SA 1996/2/80) z bezprzedmiotowością postępowania mamy do czynienia wówczas gdy, w sposób oczywisty organ stwierdzi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy.

W niniejszej sprawie bezprzedmiotowość postępowania wynika z braku niezbędnej przesłanki dla uznania działania przedsiębiorcy, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, w postaci stosowania wzorca umownego w obrocie konsumenckim,

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zmianami) w związku z art. 479²⁸ § 2 K.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymuje:

1. Agencja Turystyczna w Sz.
2. a/a